

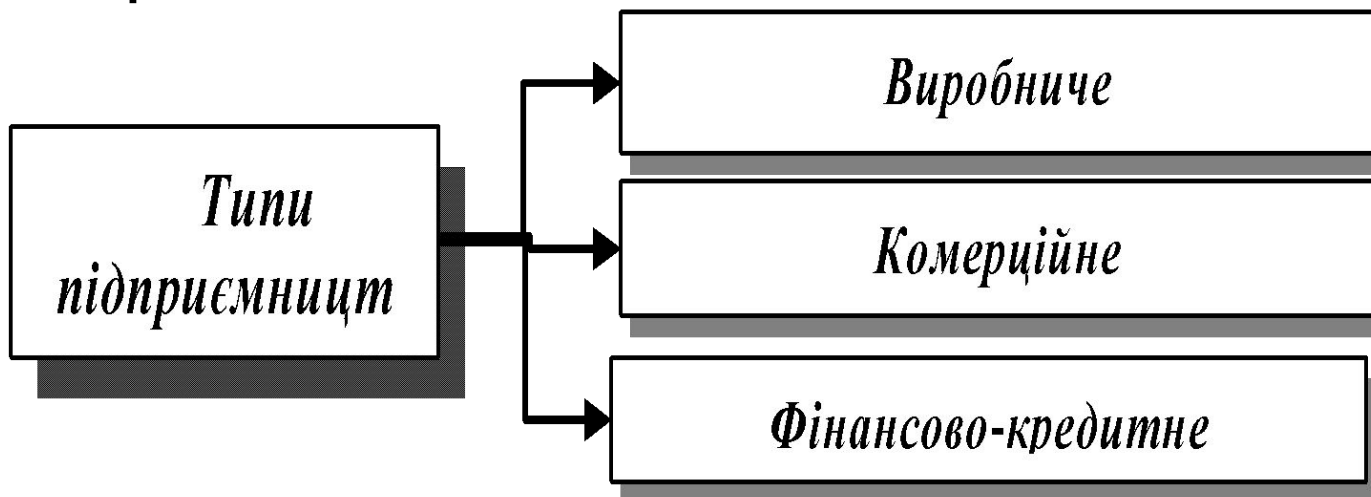
Тема 2. Види підприємництва
Лекція 1. Основні види підприємництва. Виробнича підприємницька діяльність

План лекції

- 1. Типологія підприємництва. Основні види підприємницької діяльності.
- 2. Ліцензування підприємницької діяльності.
- 3. Характеристика виробничої підприємницької діяльності.
- 4. Інноваційне виробниче підприємництво.

1. Типологія підприємництва. Основні види підприємницької діяльності.

- Всі численні прояви підприємницької діяльності можна поділити на три основні типи: виробниче підприємництво; комерційне підприємництво; фінансово-кредитне підприємництво.

- □ **Виробниче підприємництво** це найважливіший вид підприємницької діяльності, що передбачає процес створення матеріальних і нематеріальних благ, необхідних для існування і розвитку людини та суспільства. У цій сфері здійснюється виробництво продукції та товарів, виконання робіт, надаються послуги, створюються певні духовні цінності.

□ **Комерційне підприємництво** (посередництво) передбачає здійснення товарообмінних і товарно-грошових операцій у вигляді угод з купівлі-продажу або перепродажу товарів та послуг з метою отримання прибутку.

□ **Фінансово-кредитне підприємництво** – це діяльність де об'єктом купівлі-продажу є специфічний товар – гроші, іноземна валюта, цінні папери. Підприємницький прибуток у цій сфері утворюється за рахунок перепродажу грошових коштів (цінностей), або отримання винагородження за надання фінансово-кредитних послуг.

ВИДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Класифікація видів підприємництва

Залежно від юридичного оформлення

- ✓ З утворенням юридичної особи
- ✓ Без утворенням юридичної особи

За формою власності

- ✓ Приватне
- ✓ Державне:
 - загальнодержавне
 - комунальне
 - спільнокомунальне
- ✓ Змішане

Залежно від способу утворення статутного капіталу

- ✓ Унітарне
- ✓ Корпоративне

За розмірами

- ✓ Мікро
- ✓ Мале
- ✓ Середнє
- ✓ Велике

За характером діяльності, та місцем, яке займає підприємець у процесі задоволення інтересу споживача

- ✓ Виробниче
- ✓ Комерційне
- ✓ Фінансове

За структурою організації бізнесу

- ✓ Єдине
- ✓ Паралельне

□ **Залежно від юридичного оформлення підприємницької діяльності виділяють:**

Підприємництво з утворенням юридичної особи це вид підприємницької діяльності, що діє як самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому ГКУ.

Підприємництво без створення юридичної особи – це вид підприємницької діяльності, що здійснюється фізичними особами, які набули статусу фізичної особи-підприємця (ФОП).

□ Згідно ст. 63. ГКУ залежно від форм власності, в Україні можуть діяти підприємства таких видів:

приватне підприємство, діє на основі приватної власності громадян чи суб'єкта господарювання;

комунальне підприємство, діє на основі комунальної власності територіальної громади;

державне підприємство, діє на основі державної власності;

підприємство, засноване на змішаній формі діє на базі об'єднання майна різних форм власності;

спільне комунальне підприємство, діє на договірних засадах спільного фінансування (утримання) відповідними територіальними громадами - суб'єктами співробітництва

□ Залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного фонду розрізняють:

Унітарне підприємництво (підприємство) створюється одним засновником, який виділяє необхідне для цього майно, формує відповідно до законодавства статутний капітал, не поділений на частки (паї).

Корпоративне підприємництво (підприємство) утворюється двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та/або підприємницької чи трудової діяльності засновників (учасників), їх спільного управління справами, на основі корпоративних прав.

□ Залежно від розміру згідно ст.55 ГКУ :

суб'єктами мікропідприємництва є:

Фіз. та юр. особи, у яких середня кількість працівників за календарний рік не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 млн.євро.

Суб'єктами малого підприємництва є:

Фіз. та юр. особи, у яких середня кількість працівників за звітний рік не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 млн. євро.

Суб'єктами великого підприємництва є

Юр. особи у яких середня кількість працівників за звітний рік перевищує 250 осіб та річний дохід перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро.

Інші суб'єкти господарювання належать до суб'єктів середнього підприємництва.

**Кількість підприємств за їх розмірами за видами економічної діяльності у 2015 році
(вибірка за найм. та найб. Кількість підприємств відповідного виду діяльності)**

	Усього, од.	У тому числі							
		великі підприємства		середні підприємства		малі підприємства		з них мікропідприємства	
		Од-ць	у % до заг. к-ті відповідного виду д-ті	Од-ць	у % до заг. к-ті відповідного виду д-ті	Од-ць	у % до заг. к-ті відповідного виду д-ті	Од-ць	у % до заг. к-ті відповідного виду д-ті
Усього²	343440	423	0,1	15202	4,4	327815	95,5	284240	82,8
у т. ч.									
промисловість	42916	230	0,5	4682	10,9	38004	88,6	29371	68,4
операції з нерухомим майном	31949	1	0	471	1,5	31477	98,5	28744	90
професійна, наукова та технічна діяльність	29843	4	0	631	2,1	29208	97,9	26799	89,8
надання інших видів послуг	3915	—	—	49	1,3	3866	98,7	3413	87,2

□ Залежно від *структури організації бізнесу* розрізняють:

Єдине (послідовне) підприємництво передбачає, що підприємець послідовно проходить всі стадії розвитку підприємства (від зародження до закриття), а лише після цього, в разі необхідності, переходить до організації нового бізнесу.

Паралельне підприємництво.

Передбачає створення підприємцем (з самого початку або по мірі розвитку свого бізнесу) групи бізнес-проектів, що, як правило, організовані у вигляді окремих фірм, в межах яких йому належить контроль і право вирішального голосу.

- З метою впорядкування економічної інформації, щодо напрямів і видів підприємництва використовується національний класифікатор видів економічної діяльності (далі – КВЕД).

КВЕД - це класифікатор видів економічної діяльності суб'єкта господарювання, які потрібні для визначення напрямів його діяльності. Різні види економічної діяльності необхідні для того, щоб об'єднувати у групи підприємства за схожими напрямками діяльності виробництва продукції та надання послуг.

Основний принцип КВЕД полягає в об'єднанні підприємств, що виробляють подібні товари чи послуги або використовують подібні процеси для створення товарів чи послуг (тобто сировину, виробничий процес, методи або технології), у групи.

До відома.

Цей принцип працює, але не в повному обсязі. Наприклад, отримання суб'єктом господарювання ліцензії залежить від наявності відповідного «КВЕДа» в Єдиному держреєстрі, хоча законодавчі підстави для перевірки наявності виду діяльності відсутні. Нерідко державні підприємства, а іноді й приватні компанії, відмовляються оплачувати товар або послугу контрагенту за відсутності у нього відповідного виду діяльності в реєстрі або якщо вид діяльності не є основним. З цієї ж області – моніторинг «типового» і «нетипового» експорту.

З 2016 року за зміну видів економічної діяльності в Єдиному держреєстрі необхідно сплатити адміністративний збір в сумі трохи більше 400 грн (30% від суми мінімальної заробітної плати). При цьому оплата «згорає», якщо ви неправильно оформили документи і вам відмовляють у проведенні реєстраційної дії. До 2016 вартість становила 26грн.

2. Ліцензування підприємницької діяльності.

- Основний нормативно-правовий акт, що регулює підприємницьку діяльність з питань ліцензування - це Закон України "Про ліцензування видів господарської діяльності" від 02.03.2015 № 222-VIII

Ліцензування - засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, спрямований на забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері ліцензування, захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства та окремих споживачів

Згідно Ст. 7 вищенаведеного Закону до переліку, що підлягають ліцензуванню належать 30 видів господарської діяльності, зокрема:

- банківська діяльність, яка ліцензується відповідно до ЗУ"Про банки і банківську діяльність";
- надання фінансових послуг;
- професійна діяльність на ринку цінних паперів,
- діяльність у галузі телебачення і радіомовлення;
- діяльність у сфері електроенергетики;
- освітня діяльність закладів освіти;
- виробництво і торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами;
- виробництво лікарських засобів, оптова та роздрібна торгівля лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів);
- виробництво та ремонт вогнепальної зброї;
- медична практика;
- охоронна діяльність та ін.

Ліцензія - документ, що надається органом ліцензування, на право провадження суб'єктом господарювання визначеного ним виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, в електронному вигляді (запис про наявність ліцензії у такого суб'єкта господарювання в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців) або на паперовому носії

Ліцензійні умови - нормативно-правовий акт Кабінету Міністрів України, положення якого встановлюють вичерпний перелік вимог, обов'язкових для виконання ліцензіатом, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії

Згідно Постанови КМУ "[Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов](#)" від 05.08.2015р. №609 (зі змінами і доповненнями)

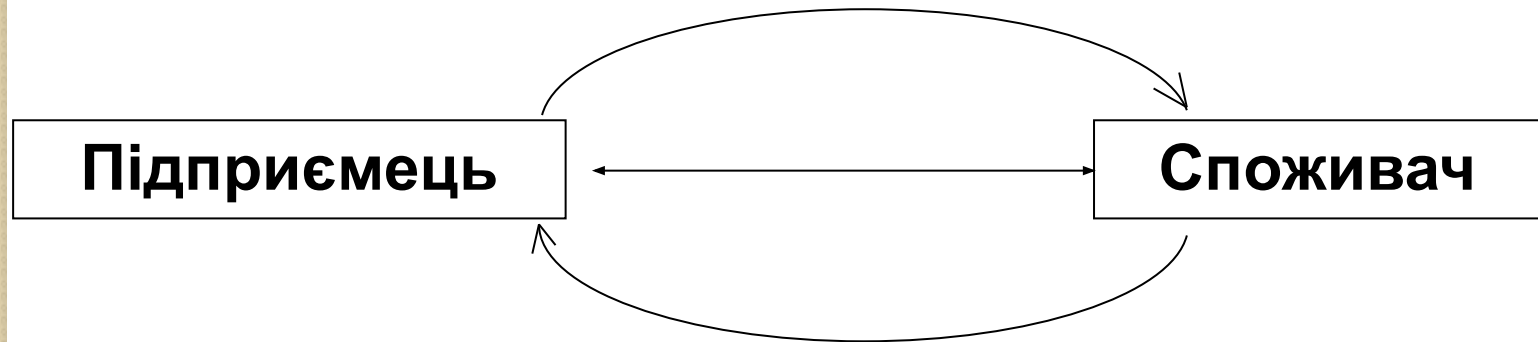
Вибірковий перелік органів ліцензування (всього 24 органи)

<i>Найменування органу ліцензування</i>	<i>Вид господарської діяльності</i>
1. Нацкомфінпослуг	надання фінансових послуг
2. НКЦПФР	професійна діяльність на ринку ЦП
3. Нац. рада з питань теле. і радіомовлення	діяльність у галузі телебачення і радіомовлення
5. МОН	освітня діяльність закладів освіти
6. ДФС	виробництво і торгівля спиртом етиловим, коньячним та тютюновими виробами
9. Держархбудінспекція	будівництво об'єктів IV і V категорій складності
10. Держлікслужба	виробництво лікарських засобів, оптова та роздрібна торгівля тощо
11. МВС	виробництво та ремонт вогнепальної та ін. зброї охоронна діяльність
12. Держпраці	виробництво вибухових матеріалів промислового призначення за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України
14. Мінприроди	виробництво особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається КМУ.
15. МОЗ	медична практика
16. Держпродспоживслужба	ветеринарна практика
17. Мінфін	випуск та проведення лотерей
18. Мінсоцполітики	посередництво у працевлаштуванні за кордоном
23. Мінекономрозвитку	імпорт, експорт, алкогольних напоїв,ЗЕД

3. Характеристика виробничої підприємницької діяльності.

A large, empty, rounded rectangular box with a yellow border, intended for notes or a diagram.A large, empty, rounded rectangular box with a red border, intended for notes or a diagram.A large, empty, rounded rectangular box with a black border, intended for notes or a diagram.

*Нав'язаний споживачу
інтерес підприємця*

*Виявлений інтерес
споживача*

Поєднання інтересів підприємця-виробника і споживача може відбуватися:

Шляхом виявлення інтересу споживача в результаті вивчення підприємцем очевидних, але поки що не задоволених потреб та запитів

Шляхом нав'язування споживачеві інтересу підприємця в результаті прийняття підприємницького рішення по виявленню неусвідомленого інтересу споживача.

Виробниче підприємництво здійснюється у різних сферах:

**Сфери
виробничого
підприємництва**

Інноваційна

Науково-технічна

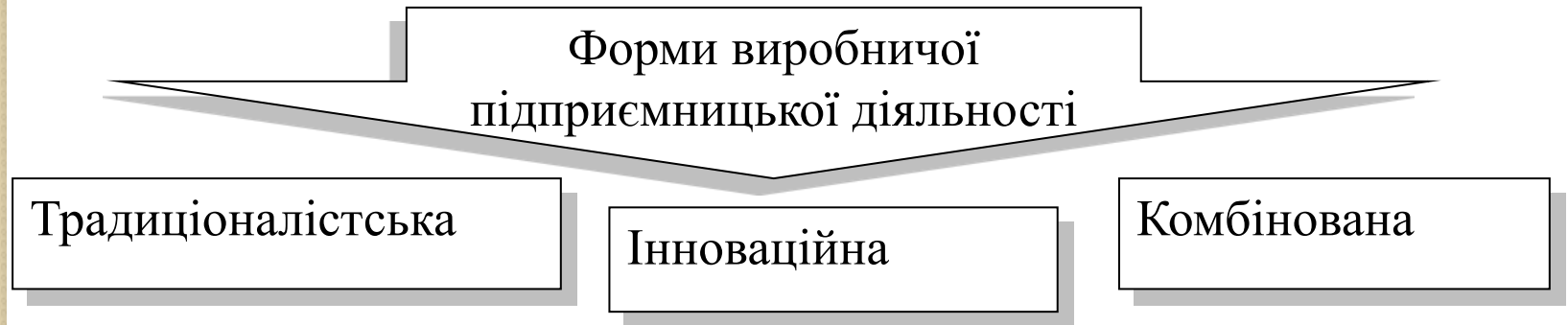
Виробництва товарів

Надання послуг

Виробничого споживання товарів та послуг

Інформаційна

Підприємницька діяльність, пов'язана з безпосереднім виробництвом товарів, може мати різний характер.

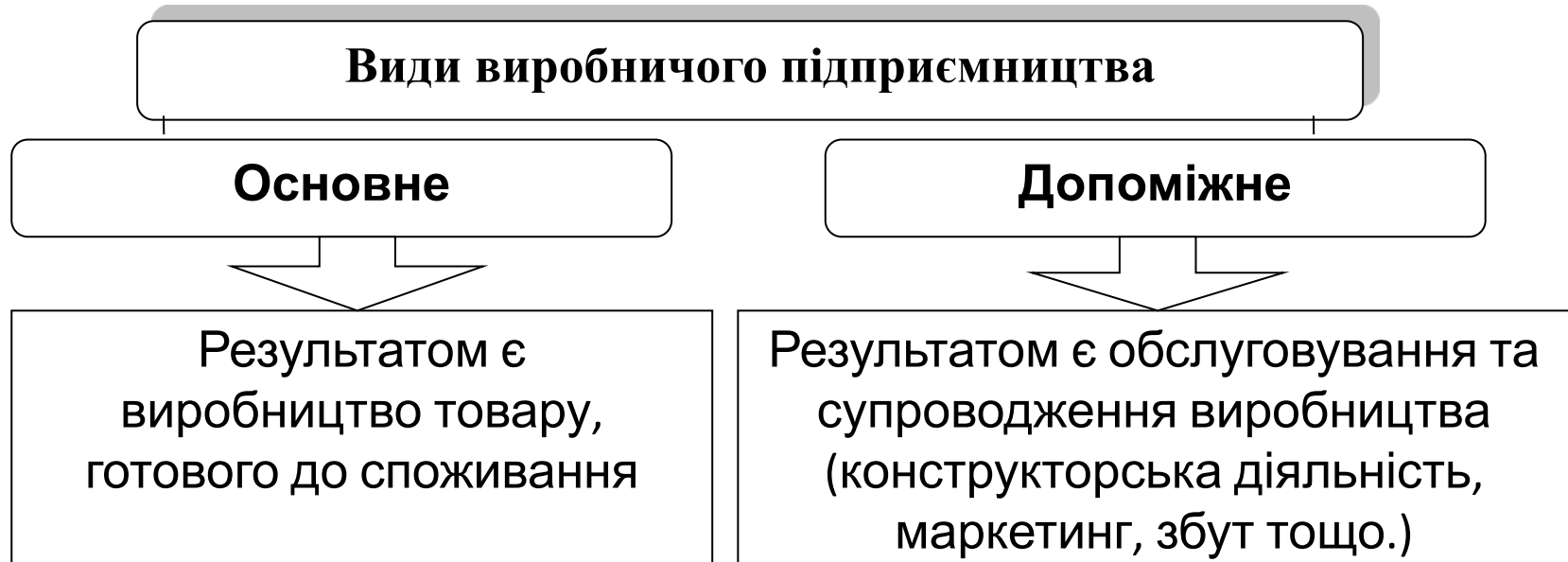

▣ **Традиціоналістське виробниче підприємництво** – передбачає здійснення виробництва товарів традиційного попиту першої та другої необхідності за традиційними технологіями шляхом задоволення виявленого інтересу споживача.

▣ **Інноваційне виробниче підприємництво** – передбачає здійснення виробництва нових, не існуючих раніше товарів за інноваційними технологіями або товарів з принципово новими характеристиками, властивостями чи сферами використання шляхом задоволення нав'язаного споживачу інтересу.

▣ **Комбіноване підприємництво** – поєднує традиціоналістське та інноваційне підприємництво, тобто передбачає здійснення виробництва традиційних товарів з використанням новітніх технологій. З метою утримання конкурентних позицій та розширення частки ринку, більшість сучасних виробничих підприємств поєднують традиціоналістську підприємницьку діяльність з інноваціями.

Більшість сучасного виробництва має усі ознаки комбінованого виробничого підприємства.

Основні макроекономічні показники за 2015 рік

До відповідного
періоду
попереднього
року

Реальний ВВП (III квартал 2015р.)	↓	-7,2%
Обсяг промислової продукції	↓	-13,4%
Обсяг продукції сільського господарства	↓	-4,8%
Капітальні інвестиції (січень–вересень 2015р.)	↓	-6,0%
Експорт товарів та послуг (9 місяців 2015р.)	↓	-30,8%
Імпорт товарів та послуг (9 місяців 2015р.)	↓	-32,3%
Оборот роздрібної торгівлі	↓	-20,7%
Реальний наявний дохід населення (III квартал 2015р.)	↓	-26,6%
Реальна заробітна плата	↓	-20,2%

Грудень до
грудня
попереднього
року

Індекс споживчих цін	↑	43,3%
Індекс цін виробників промислової продукції	↑	25,4%

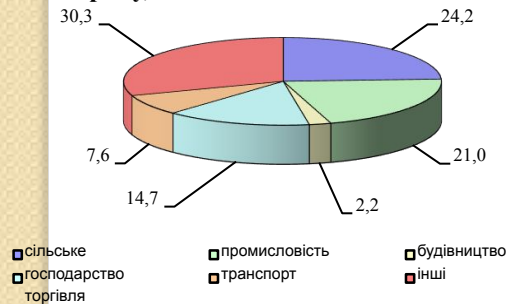

Валовий внутрішній продукт (ВВП)

ВВП України

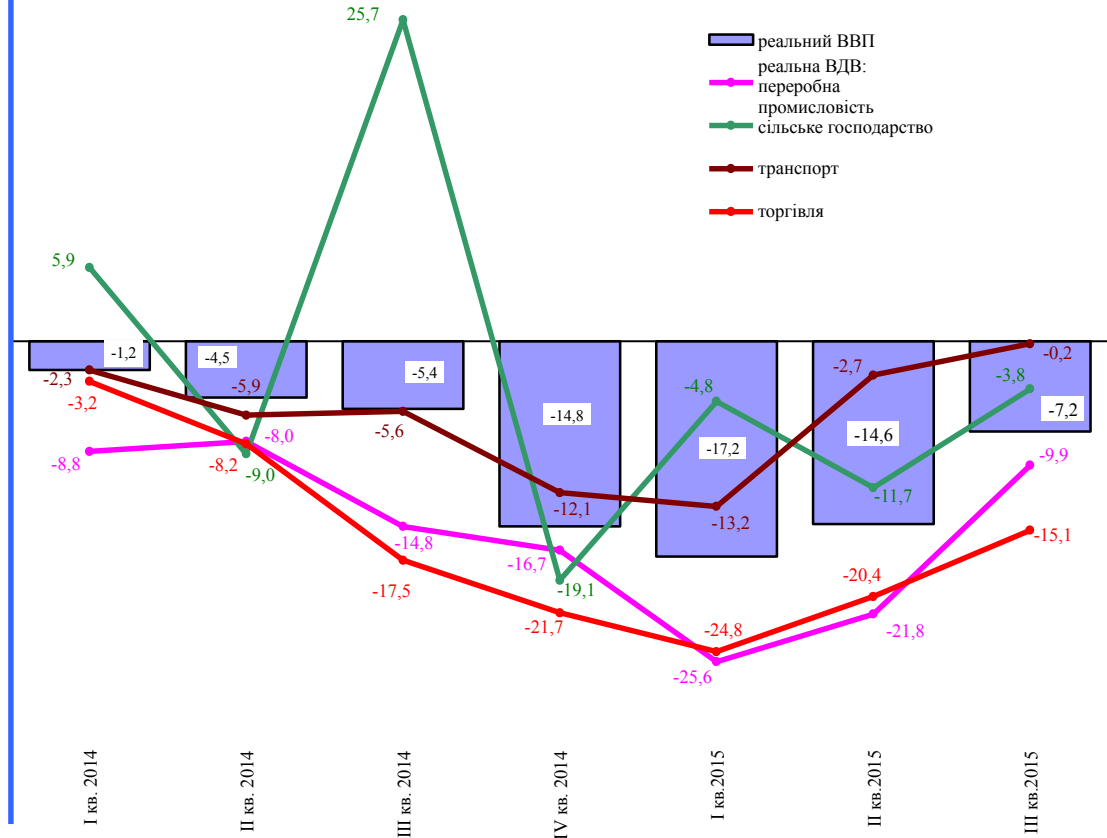
	Млрд.грн	У постійних цінах 2010 року,	
		% до відповідного періоду попереднього року	
		зміна обсягу	зміна дефлятора
2010	1079,3	4,1	13,7
2011	1300,0	5,5	14,2
2012	1404,7	0,2	7,8
2013	1465,2	0,0	4,3
2014	1586,9	-6,6	15,9
2015			
I квартал	367,6	-17,2	41,5
II квартал	449,6	-14,6	40,1
III квартал	555,0	-7,2	37,8

Структура валової доданої вартості за III квартал 2015 року, %

Номінальний ВВП за III квартал 2015 року склав 555,0 млрд.грн.

Приріст, зниження (-) до відповідного періоду попереднього року (у постійних цінах 2010 року), %

Приклад виробничого підприємництва

- **"Наша Ряба"** є зареєстрованою торговою маркою, виключне право на використання якої належить групі підприємств ПАТ "Миронівський хлібопродукт".

ПАТ "Миронівський хлібопродукт"

- - працює на агропромисловому ринку України з 1995 року. На сьогодні ця група є одним із найбільших агропромислових комплексів країни;
- - виробництво м'яса птиці є основною спеціалізацією. Постійне вдосконалення технологій і нарощування виробничих потужностей на птахофабриках сприяло тому, що група стала беззаперечним лідером на ринку України.
- Продукція: М'ясо свійської птиці / М'ясо кролів / Зерно / Олія / Яйця / Корма для тварин / Хліб.
- ° Групи підприємств ПАТ «Миронівський хлібопродукт» це комплекс, який об'єднує виробничі потужності всього технологічного ланцюга м'ясного виробництва — від вирощування та виробництва кормів, інкубаційних яєць, вирощування великої рогатої худоби та домашньої птиці до переробки і реалізації готової продукції.

4. Інноваційне виробниче підприємництво

інноваційної діяльності

В Україні інноваційна діяльність регулюється нормами Закону України "Про інноваційну діяльність" від 04.07.2002р. №40-IV

Інноваційне виробниче підприємництво - втілює складну сукупність економічних відносин, пов'язаних із включенням відносин інтелектуальної власності в сферу матеріального виробництва. Вид комерційної діяльності, що характеризується особливим різномаяттям організаційних зв'язків, розвиненістю і гнучкістю своєї функціональної структури, широкими адаптаційними можливостями і використанням венчурного (ризикового) капіталу

□ Види та загальна характеристика інноваційно-впроваджувальних підприємств

Вид підприємства	Характеристика діяльності
<i>Венчурне підприємство</i>	Невелике підприємство, фірма, що займається створенням та впровадженням нововведень ризикованого характеру.
<i>Впроваджувальна фірма</i>	Організація, створена з метою освоєння нової продукції, що спеціалізується на впровадженні невикористаних патентовласниками технологій, на просуванні на ринку ліцензій перспективних винаходів та доведення їх до промислового використання.
<i>Інжинірингова компанія</i>	Компанія, яка спеціалізується на вивченні та прогнозуванні комерційної кон'юнктури, комерційному прогнозуванні ідей, доведенні нововведень до промислової реалізації, наданні консультаційних послуг в процесі впровадження об'єкта розробки.
<i>Технопарк</i>	Територіальне об'єднання наукових і проектно-конструкторських організацій, навчальних закладів, виробничих підрозділів. Найбільш масштабний інноваційно-технологічний центр, у якому забезпечуються умови, максимально сприятливі для науково-технічних <u>інноваційних проектів</u> . Технопарки мають власну інженерну, науково-виробничу, інформаційну і соціальну інфраструктуру.
<i>Технополіс</i>	Центр впровадження досягнень <u>науки</u> й <u>техніки</u> . Це, як правило, нове місто, в якому запроваджуються у <u>виробництво</u> нові розробки, а також проживає <u>населення</u> . Це своєрідний посередник між фундаментальними результатами досліджень і виробничими структурами та інтересами регіонів.
<i>Бізнес-інкубатор</i>	Місце, де на обмеженому просторі розміщуються тільки що створені фірми. Його метою є збільшення ймовірності росту і виживання цих фірм шляхом надання їм будівлі зі стандартним устаткуванням (телефакс, комп'ютерне устаткування та ін.), адміністративної підтримки, набору інформаційних та консалтингових послуг. Головний акцент робиться на місцевий розвиток і створення робочих місць.

Силіконова долина: цікаві факти існування феномену

- **Кре́мнієва до́лина** (Силіконова долина, англ. *Silicon Valley*) — регіон у штаті Каліфорнія (США), що позначає південну частину території затоки Сан-Франциско, входить до міської агломерації .
- Відзначається значною щільністю високотехнологічних компаній (комп'ютери та їх комплектуючі (особливо мікропроцесори), програмне забезпечення, мобільний зв'язок, біотехнології тощо).
- Виникнення і розвиток цього технологічного центру пов'язані із зосередженням провідних університетів, великих міст на відстані менше години їзди, джерел фінансування нових компаній, а також кліматом середземноморського типу.
- Географічно Силіконова долина включає Долину Санта-Клара , місто Сан-Хосе та навколишні громади, південну частину півострова Сан-Франциско і південну Східну Затоку.

Основні причини

виникнення:

- Значна кількість підприємців і потенційних донорів (Каліфорнія найбагатший штат)
- Потужний університет (Стенфордський) і відповідно велика кількість інженерів.
- Приємний теплий клімат. Мінімальна t рідко коли опускається нижче 15 С.
- Заснували Силіконову Долину (Кремнієву) підприємці та інвестори не в першому поколінні. Багато з них, наприклад В. Draper, були синами чи внуками легендарних венчурних капіталістів. Ці інвестори-засновники зібралися і написали на 2-х сторінках головні правила інвестування і розвитку долини.

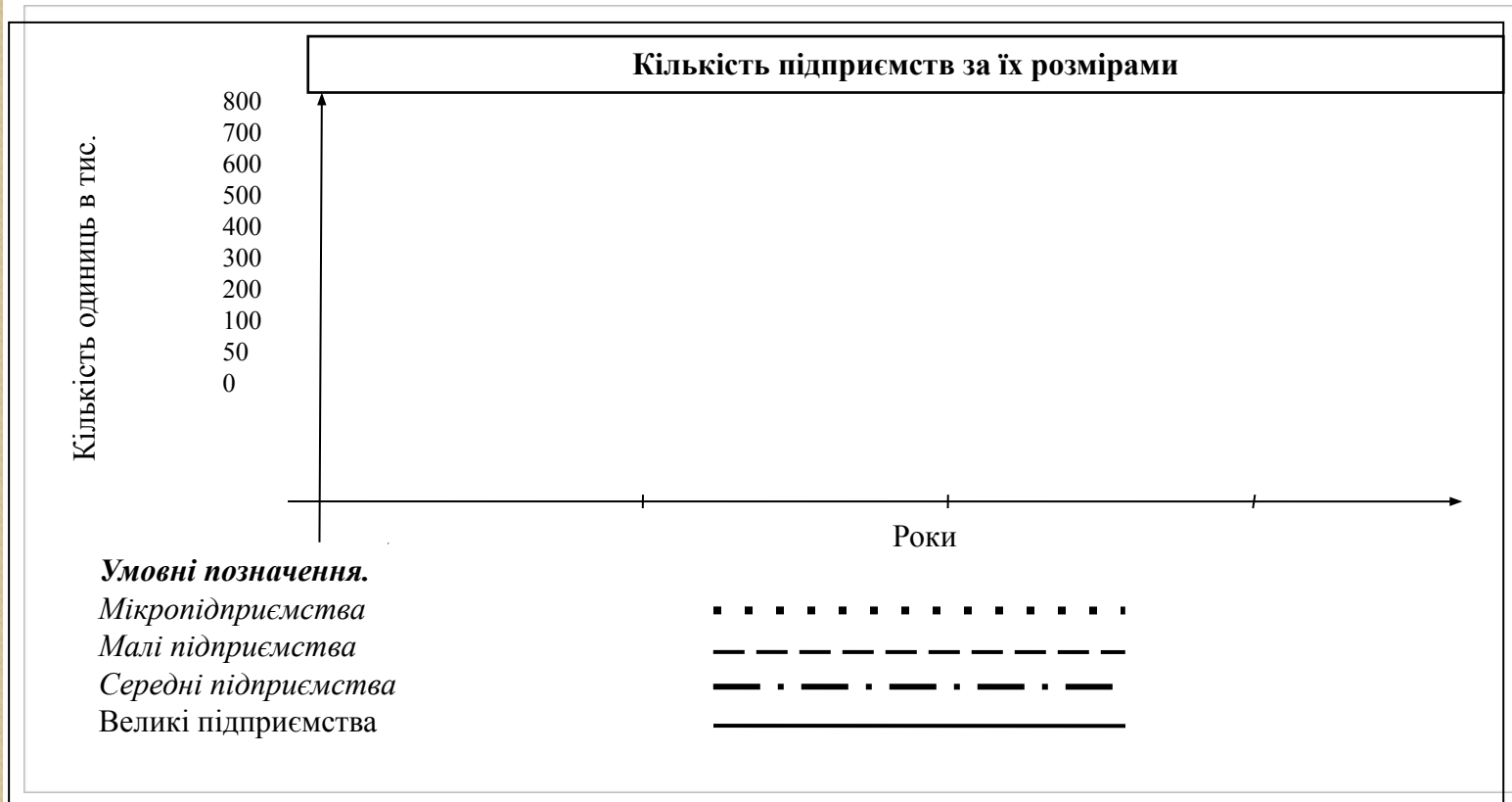
Цікавинки:

- у Силіконовій Долині працює **правило 100 миль**, згідно з яким інвестор вкладає гроші у певну фірму, якщо вона знаходиться у радіусі півторагодинної поїздки автомобілем, що приблизно складає 100 миль.
- Це дозволяє донору проводити тісну комунікацію з реципієнтом його грошей, відвідувати збори директорів чи наради і через годинку-півтори вже бути знову в себе вдома.

Аналітичне завдання 1.

За даними Державної служби статистики України проаналізувати структурний розподіл підприємств України за розмірами. Зобразити графічно як змінювалась кількість підприємств протягом останніх 3 років, зробити відповідні висновки.

Джерело: Сайт Державної служби статистики України / Статистична інформація / Економічна діяльність / Діяльність підприємств / Кількість підприємств за їх розмірами та видами економічної діяльності (відповідного року)

Аналітичне завдання 2. На підставі аналізу сучасної статистичної інформації заповнити таблицю. На основі внесених даних визначити найбільш привабливі, з точки зору підприємницької активності, види економічної діяльності в Україні. Обґрунтувати важливість та пріоритетність розвитку виробничого підприємництва для економіки України. Пояснити причини (чинники, фактори), що обумовлюють привабливість тих чи інших економічних сфер для ведення бізнесу. Окреслити проблеми, що гальмують процес інтенсивного розвитку виробничого підприємництва в нашій країні..

Види	Усього, одиниць	У тому числі			
		підприємства		фізичні особи-підприємці	
		одиниць	у % до загальної кількості	одиниць	у % до загальної кількості
Усього					
у тому числі					
сільське, лісове та рибне господарство					
промисловість					
будівництво					
тимчасове розміщування й організація харчування					
інформація та телекомунікації					
фінансова та страхова діяльність					
операції з нерухомим майном					
професійна, наукова та технічна діяльність					
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування					
освіта					
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги					
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок					
надання інших видів послуг					

Дякую за увагу!